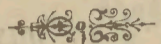

Թատրոնի Դիրեկտոր, Պրոֆ. Բ. Բեճեկյան (Աղագրական Ընկ. նախագահ), Գր. Ն. Փինկ (Աղագրական և հայագետ), Բարտուղար Բ. Խաչատրյան

ՇԱՐԼԱԴԱՆՆԵՐԸ

Գ.

Ընթերցող, հնչակեան վերակազմեալ կեդրոնի ներքինը, և արտաքինը բացայայտ կերպով լուսաբանելու համար, պէտք ունինք տակաւին կանգ առնելու, իրենց վեց տարուայ անմոռանալի գործունէութեան վրայ, որով յիշեալ կեդրոնը ամէն կարելի միջոց գործ դնելով կրցաւ հայ անտարբեր հարուստը, էսնաֆը, նոսաճ տեղէն շարժել չուզելով, և սորկութիւնը սիրով տանող մեծամասնութիւն կազմող չէզոք գասը ի մի խառնելով՝ կազմել խառնիճազանճ բանակ մը, իբրև պատար յեղափոխական բանակին, թէև յեղափոխական փոքրիկ, բայց ինքնաճանաչ, սեղմուած բանակին շարքը չկրցան խոնկարել հակառակ իրենց վեց տարուայ անընդհատ աշխատութեան, և սակայն յեղափոխականը իր ամէն քայլափոխին հանդիպեցաւ ձեռքը գոց—սիրտը արդէն—հարուստին, հանցիպեցաւ սոգէտ էսնաֆին, լմաստակ, համբակ, թեթևասլիկ, քննադատ, և սակայն մատը մոխիրը չլծաթիող երիտասարդին. աղնիւ, կուռելու տրամադրութիւն

ԽԱՆԱՐԻ ԽՈՐԲՈՒՍ

Իտալերէն է խօսում հարցրի ես: —Ոչ, որդի, իտալերէն չի խօսում, Ձեռ հասկանում նրա խօսածը. նա աւելի շատ է հառաչում, քան խօսում. բայց ինձ թուում է որ նա խօսում է հայերէն լեզուով, ես այդ լեզուն կարծես լսել եմ մեր վէճէտիկի հայ միաբաններից... բայց ելի վտան չեմ, նա շատ կցկտուր, անկապ է խօսում... Մերունին չղիտէր իմ հայ լինելը: Բարեկամս մի զարմացկոտ ակնարկ նետեց ինձ վրայ, մեր հայկացիները իրար հանդիպեցին և մենք ժպտացինք: Մենք չէինք կարող իմանալ եւ՛ աւատալ զրան եւ շարած զիտուում էինք խեղճ ծերունուն, նրա այլանդակ պատմածքը իմ մէջ ծնցրեց մի տարօրինակ կասկած եւ հեռաքրքրութիւն. հետաքրքրվեց նա եւ ֆրանսիացի բարեկամս: —Մնանք այս գիշեր, զարձաւ նա դէպ ինձ: —Մնացէք, մնացէք, Աստուծու սիրուն, մնացէք, ճշաց ծերունին վարկենապէս տեղիցը վեր կենալով... Աշուն է, խաւար է լինում, նա ան-

ուենցող հովու. բայց վարանտա գաւ ուսցիրին, որոնք բոլորն ալ իրենց կարգին կը պատասխանեն յեղափոխականին: Առաջինը, կմկմալով. — Եղբայր տա՛նք. լա՛ւ, բայց ի՞նչ օգուտ պիտի ըլլայ, գուք մինակնիդ տէրութեան մը դէմ ի՞նչ կրնաք ընել. Եւրոպացին շահելու է, զուղիս, սպասնք, Անգղիոյ և Ռուսիոյ գեւապանները միաձայնութեամբ խիստ նօթա մը տուեր են Բ. Դուան, Հայաստանի բարեկարգութեան համար, տեսնանք հէլպէթ բան մը պիտի ըլլայ. Հայաստան թող ազատուի հարիւր կուլես, երկու հարիւր տամ. Էսնաֆը նոյնպէս գրեթէ կը ճառէ. աւելցնելով միայն որ միանալու են յեղափոխականները միութիւնը զօրութիւն է. Երբորդը—ընդհանուր ապստամբութեան պատրաստուելու է. Դասնակի շարժումները օգտակար չեն կրնար ըլլալ. երկու կուսակցութիւնները միանալու են. և մինչեւ որ չմիանան զրամ տալու չէ. Չորրորդը—ախպէր ջա՛ն էս ալ գիտե՛մ որ յեղափոխութիւն թուփէնկով կըլլայ, Սերբի, Անգրանիկի ճամբան շիտակ է, ամառ հտա աշնանակի ընկերութեան զայտէթէն մարդ մը գրեր է պէտք է սապր անել, կասէ Սերբներուն բռնած ճամբան ծուռ ա. ինչ գիտնամ ախպէր ջա՛ն, շուշումիչ ենք էրած. մենք ալ չիտանք ի՞նչ անենք, անցած օր էտա կէտղլիւքի շիշման քէօտէլճին ալ կըսէր քի, դաշնակցականները են իշէրիներ են. անոնք քանգեցին ասաւ մեր

տունը. ախպէ՛ր: Աւելցնենք նաև ասոնց վրայ որոնք կանքա՛ր յոժամանցները որոնք բոլորն ալ յեղափոխութիւնը վարկաբեկելու բնոյթ ունեցած են: Ահա վեց տարուան գործունէութեան արդիւնք. կը ճառէ. րանա՞ն ընթերցող երբ քիչ մը աւելի գործին խորը թափանցել ուղենք. ըսելով շատ մտիկ բրած ենք. չէ՛, կարգա, առանց ձանձարոյ զգալու, կարգա. սակայն ոչ թէ միայն կարգացած ըլլալու համար, կարգա օգտուելու համար. կարգա, զանազան լու համար հակաիջափոխականը, յեղափոխականէն, շառլաթանը գործողէն, կեղծը անկեղծէն, փաստակար քայլը օգտակար ձեռնարկէն. կարգա՛ և դուն, Ամերիկայի հայ աշխատաւոր, արթնցիր. գիտակցութիւնդ ժողովէ, ճանչցիր շուրջդ սլքտացող դատարկապորտ Գեղամները, Սուրէնի ըր, և քաջութիւն ունեցիր վա՛նտելու մէջէդ զանոնք. կուրօրէն մի յանձնե՛ր մեքինայի շուրջը խնայած տոյարներդ անոնց ձեռքը, որոնք ալգային դատի յաջողութեան համար չէ որ կը գործածուին. այլ Լօւստօն և Ամերիկա թափառող քանի մը յայտենի լիրբ խաչագոյններու գրգանները պարարտացնելու, ու իրենց կրկնելուն ու, հոմանիներուն հեծեղանիւնե՛ր գնելու, և վերջապէս անոնց քէյֆը կատարելու կը յատկացուին: Եւ ի՞նչ մտածումով, ու ի՞նչ յոյսով է որ կը լեցնես ինայած լուծադ անոնց աիւր. միթէ կը

յուսա՞ս որ ընդհանուր ապստամբութեան համար կը գործածուին. սակայն չէ որ ընդհանուր ապստամբութեան համար, առաջին, և վերջին պայման երկրի ժողովորդը զինելն է, ասոր քոն ալ յամենա՛ կըսեն. բայց ինչո՞ւ այդչափ շուտ կը մոռնաս զոնք երէկուայ դէպքերը: Էնոնք չեն որ պէնք փոխապող անձնակէր խումբերու մասին ամէն նախատինք թափեցին, անոնք չեն դարձեալ, որ հակառակեցան Սասունի օյնութիւն հասցնելու համար. ուրեմն եթէ Գեղամներ, Սուրէններ, և վերջապէս ասոնց պղծաբաններ, երկիրը զինելը աղետաբեր, և անմիջական օգնութեան պէտք ունեցող լեռնցիին օգնութիւն հասցնելը փաստակար կը պտան. ալ ի՞նչ բանով պիտի արգարացնեն իրենց յեղափոխական կազմակերպութիւն ըլլալը: Բայց աչքերդ Ամերիկայի հայ հերիք է սրչափ կոյր մնացիր. եւ երբ ամէն հայ կը բանայ իր աչքերը, երբ ամէն հայ գիտակցութիւնը կուեննայ յեղափոխականը շառլաթանէն, գործող մարմինը հակաիջափոխական խմբակէ մը զանազանելու, այն ասոն ահա, յեղափոխական ասպարէզին վրայ յանդգնութիւն չեն ունենար երեւալու քու սպիտութիւնդ շահագործող, գերութեանդ շղթան աւելի ևս ամրացնող, ու գլխուդ օրօր կարգացող, որե՛ձմէ ետքը ջրհեղեղ թող ըլլայ՝ ասանկ աննեղի մտածումներ իրենց նշանաբան ընդունող մակարոյժներ:

Վեց տարուան պատմական մե՛ծ շարիք՝ է որ գործեց Հնչակեան ուլականի կերպարանքով յայտնվեց բլրի գագաթին տարօրինակ շարժումներով... Մենք տակացինք: Անհուն խաւարում նրա դէմքը չէր որոշվում. միայն փայտապատում է՛ ինքն երկու դիւային աչքեր եւ բերնից ժայթքում էր դժոխային բոցեղանի լեզուներ: Ես իսկոյն ցնցվեցի, մազերս թիզ-թիզ կանգնեցին. նրա ձայնը զիւղիլ հնչեց խաւար գիշերվայ անաւոր լուծեան մէջ եւ մի ահաւելի, դիւային քքքէլ արձակելուց յետոյ նա սկսեց տաճկահայ բարբառով խօսել հետեւեւիլը, որին որպէս սասայի-կոչում եմ. Աղերս—սպառնալիք (մի մասը զէմքի) Օ՞վ Տէր անմիաբանութիւն Անտիաբանութիւն, մեր սիրած միջավայրը. նորից սիրեց երկրին, իմ մտայն սիրտը Կորից ողողվեց վազեմի անզուսպ բազմանքի: գոս ալիքներով եւ ես էլի եկայ ներկայացնելու քոյսոգթապանճ ոտին իմ անհուն վիշաք, անվերջ խալիլը: Հի-հի-հի... Դու կուտում ես ի հարկէ: Մտիկ տուր, ո՞վ մե՞ծք Աստուծ Անմիաբանութեան սասն եւ հինգ երկար տարիներ, դու լաւ ես իմանում, տասն ես հինգ տարի է ինչ ես նւիրվել եմ եւ ծառայում եմ աւերայն անձնութեան:

պատճառ այս գիշեր էլ կը գայ. կը տեսնէք: Բլրի մօտ մի փոս կայ, այնտեղ կը թաղվենք—ես այստեղից եմ մտիկ անում—եւ պարզ կը լսեք. նոյն խի կարող էք տեսնել նրա սեւ մարմինը եւ շարժումները: Մի վտխեցէք, մնացէք... —Մնանք, կրկնեց հարցը բարեկամս: —Մնանք, բայց սրտե՞ղ պէտք է անցկացնենք գիշերը. այս խրճիթում: —Այո: —Լաւ, մնանք ասացի մեքենարար: Բնութիւնը լուծ էր: Գիշերը չնչում էր մի տարած խորհուրդ, թեթեւ քամին շոյում, փայփայում էր գալիս հար խոտերին. ինչ որ գաղտնիք փայտում նրանց անձայն եւ սուտում, փայտում այլ վայրեր. անտառը իր խորհրդաւոր խորհրդ գործ էր սալում մի յասոսային անվերջ օստփոխ, խորհրդաւոր շնչոց, եւ սրանց գայիս, միախառնվում էր խաւար գիշերվայ գաղջ, ճնշող մթնոլորտը իր խեղճ ընաւորութեամբ ու կազմում մի տարբարայն անտար խօսակցութիւն: Մերթ ընդ մերթ մի բուռ խուլ եւ անտարբէ վայոց

բերելը մի քանի համարներ փոխանակեց իր երիտասարդ խոհարարի հետ, խոստանալով ամուսնուն մի լաւ հարբեցնելուց յետոյ նրան հիւր գնալ :

Չ Ո Ւ Ա Ր Ճ Ա Լ Ի Ք

Օրսանեցնի կերած գնդակին առքիւ Պարիկ — Ի՞նչ կը մտածես Օրսանեանի զարնուելուն վրայ : Եկեղեցասէր — (Աւրջ և ցաւակցական շեշտով) կը մտածեմ թէ արդեօք վրայի ծանրային չուրջառն ալ ծակեցա՞ւ...

Պարիկ — Ի՞նչ կարծիք ունիս Օրսանեանի զարնուելուն մասին : Խոհմ-գիւտնագէտը — (Բարձր միտք յայտնելու շեշտով) Լաւ բան չէ. պէտք էր սպասել նախ հասկնալու համար թէ Ռուսիա և Աւստրիա մակեդոնական խնդրին ետքը ի՞նչ գիւրք պիտի բռնեն դէպի հայկական խնդիրը :

ՊԱՐԻԿ

ԼԵՀԱՑԻՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆՈՒՅՑ ՄԵՋ

Գերմանական Լայխտակի մէջ լեհ երեսփոխանները կրկին խնդիր բարձրացուցին Լեհացիները հալածելու մասին : Իսկապէս Վիլհելմի կառավարութիւնը անհաւատալի, Սուլթանի կառավարութեան յատուկ ու յարմար բռնութիւններ չգործ կը զնէ Լեհացիները ջնջելու համար :

Լեհ յեղուն ամէն պաշտօնեայէ կարհամարտի. Լեհերէն խօսողներուն մտիկ ընող պաշտօնեաները կը պատմուին. բռնի միջոցներ գործ կը գրուին որ նորածին մանուկներուն Լեհական անուններ չը գրուին. Լեհական հասցէներով նամակներուն վրայ փոստի ցրուիչները լիբր մակագրութիւններ կը ընեն :

Աւ գեռ զարմացողներ կան որ Սուլթանի Համիտ և Վիլհելմ բարեկամներ են : Այս մանրամասնութիւնները իմացողը, Վիլհելմի Սուլթանի նկարագիրնուն նմանութիւնները ըմբռնողները իրաւունքը պիտի ունենան կարծելու որ այդ երկու վեհապետները հարազատ եղբայրներ են :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ի Ք Ի Ա

Յունուար 19 ին Տարտանէլէն անցեր է ուսական շորթորդ և ոչ զինուած խորհրդակալը, վաճառականական գրոշին տակ :

— Բարիկի Բուրքիոյ զեօպանը Նեոագրով Սուլթանին իմացուցեր է Ֆրանսական Դեղին գրքին բովանդակութիւնը, որը շատ զօրեղ սպասուրութիւն գործած է թէ Սուլթանին և թէ Ք. Գլան վրայ :

— Ռուսական դեսպանի պահանջումով Իրէքի վալին, որ քրիստոնէաներու հետ զէշ կը վարուէր, պաշտօնէն արձակուած է :

— Երլտիգի պատերազմական ժողովը երկու շաբթուայ մէջ 7 եօթ նիստ ունեցեր է, որոնց մէջ խորհուրդ է միջոցներ ձեռք առնել Մակեդոնիոյ մէջ ծաղիկիք ապստամբութեան առաջըը առնելու համար :

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Պատերազմական նախարարութիւնը շտապով Քրուբի գործարանին 450 արտադարձիկ խնդանօթ պատու իրեր է 30 միլիօն Ֆրանքի արժողութեամբ :

ՍԵՐՊԻԱ

Կառուի որ սրայիական կառավարութիւնը 50000 զինուորական վերարկուի պատուէրը տուեր է : Դեռ ուրիշ իրերու պատուէրներ ալ պիտի տրուին : Աւ այս պատրաստութիւնները կը տեսնուի Մակեդոնիոյ վիճակը աչքի առջեւ ունենալով :

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

Նախարարացեալ Գոմբ երեսփոխանական ժողովին մէջ Տամատ Մահմուտ փաշայի մարմինը Սուլթանին յանձնելու մասին եղած հարցապնդումին հետեւեալը պատասխանած է. «Ոստիկանութիւնը անպայման յարգանքով վերաբերուած է դէպի թաղման հանդէսը. միայն արգիլած է որ օտար վեհապետի մը հասցէին վիրաւորիչ խօսքեր չուղուին : Իսկ ինչ որ կը վերաբերի զիսկը թուրքիա տեղափոխուելուն, պէտք է հաւատարմութիւնը պիտի կարենայ իր պարտքը կատարել : Ֆրանսական դատարանը մերժած է Տամատ փաշայի դիմակը Սուլթանին յանձնել :

ԹԱՏՐՈՆ ՍՍԵՐՍԱԼ

Վաղը, հինգշաբթի գիշեր, ժամը ճիշդ 9 ին. չքեղ ներկայացում ՎէՍԷԼՕ Հայ դերասանական խմբիկով, առաջնորդութեամբ Տիար Ան Պէնլեանի. ի նպաստ Երկուս Որբախնամ Բնակարանի. ՍիիՋԱՆ ԻԻՄՊԵՐ կամ ՄՕՐ ՄԸ Զ. ԶՈՒՄԸ Թատերախաղ 4 արարուած :

Ամէն լեզուէ երգեր և Պարեր Օր. Ռոզալիի, Օր. Բարսեղոյի և Տ. Գ. Յակոբեանի կողմէ. Խմբերգը. Խիստ ծիծաղաշարժ ծուխա երկու արար :

Հայ դերասանական «ՎԷՍԷԼՕ» խումբը տեղս հանդիպելով հաճեցաւ բոլորովին անձնուրբ բար

իր առաջին ներկայացումն ի նըպաստ ՈՐԲԱՆԻԱՄԻ տալ. Իսկ երկրորդ ներկայացումը տալէն վերջ պիտի մեկնի տեղէս : Լիա յոյսնեք թէ պատուարժան Հայ հասարակութիւնը պիտի բարեհաճի իր ներկայութեամբ շակցիլ այս նուիրական ձեռնարկին և անցեալ տարու ընէ տեւիլ պիտի նպաստէ ու քաջալերէ ՈՐԲԱՆԻԱՄԻ զոր 17 որբեր կը խնամէ : Իսկ գործ. Ժողովա ամէն ճիգ թափած է Պատ. հասարակութեան հանդատութեանը համար լաւ կարգապահութիւն ընել :

Գործ. Ժողով Որբախնամ Ընկ. (ԿՆԻՔ)

ՀԱՅ ՄՍՍ ԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ ՍԹԱՆԱՆԻ

Պաշտոնաւոր անկիւնի խանութը. Թիւ 7

Կը ծախենք կովի, քրվըրճըրի միս, պեր և մանուրապէս լաւ տեղեր արածուած կենդանիներ կը մորթենք և շարունակ թարմ միս պատրաստ կը գտնուի մեր խանութը ամէն ժամանակ. Գին գիւրմամտչելի և ուղիղ կշիռ :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կը խնդրուի մեր բաժանորդներէն, որոնք դեռ իրենց պարտքերը չեն վճարած, շտապին մինչեւ փետրվար 1ը հաշիւին յարգել և զմեզ չ'ստիպել օրինքի ուժին դիմելու :

ՔՈՒՉՍԿ

Նահապետ Գուչակի տաղերը պարունակող գիրքը որուն կցուած է նաեւ Ա. Չօպանեանի մէկ ընդարձակ ուսումնասիրութիւնը, կը ծախուի Զարպանէլեան գրատունը Վաւնա : Գինն է՝ պարզ թղթէ գրքին 3 Ֆր. Գուչէ »

Կարծէ որ ամէն բանասէր և հազարակնութեան սիրահար անձ ունենայ այս գրքէն որ ճշմարտապէս զբաղական գոհու ժըն է :

Ա Ր Մ Է Ն Ի Ա

Լ Ի Ա Ն Ի

(Հեղինակի պատկերով և ինքնակինս սգրու թեամբ)

Գ Ր Ե Գ

Պ. Տ Օ Ն Ա Ս Կ Ե Տ Ե Ա Ն

Գ Ր Ի Ն

2 1/2 շիլին 1րբ. 25 կոպ.

3 Ֆր. 60 սանթ

Գիմն աշխատասիրողին.

1 7 կոպ 6ֆիւ Բօս

Հէքիմիս' Րուֆ

Լիւսոն Մ.

ՊԱՏԿԵՐՈՂՈՒՄՆԵՐ՝ ՎԱՋԳԷՆ — ԵՐԳԱՐԱՆ

Լոյս տեսաւ Վազգէն-Երգարանը, բանաստեղծութիւններու, ազգային յեղափոխական, սիրային և ժողովրդական երգերու ճոխ հաւաքածուն, որուն անհամբեր կ'սպասէր ընթերցասէր հոյ հասարակութիւնը :

600 մեծագիր երեսներէ բաղկացած, նոր թուղթի վրայ, փեղեկիկ պատկերներով զարդարուն սոյն երգարանը մեծ պակաս մը կուգայ լրացնելու մեր աղքատիկ զրականութեան մէջ :

Գինն է, ճարտ. ծախքով 4. 50 Գինը փափագողները դիմելու են Ք. Հօրսանեան 379 Բ. Օ. Պօստ, Լիւս Մաս. (Ի. Ս. Ա.)

Ձեռքէ կը ծախուի նաեւ Հայրենիքի տպարանին մէջ

Հայրենիք լրագ. Բօ.

6 կուէ Ս. Պօստի Մաս. (Ի. Ս. Ա. Արտասահմանի համար 5 Ֆրանք Պարկաստանի համար 4 Ֆրանք

Ծանօթ. — Սոյն երգարանը որչափ որ քանի մը անձերու շանհաւան յանգերով հրատարակուելու է, սակայն ամբողջ հաստիքը յատկացուած է զուտ բարեսիրական գործի մը :

ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՎԻՊԱՍԱՆՆԵՐԷՆ ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌԻ

ԱՆԻԾԵԱԼ ՊԱՆԴՈՎ

Գերազանցապէս հետաքրքրալարժ Սուաջին մասը լրացաւ

Ամէն զասակարգի դիւրամասչելի բլաւու համար գիրքը երկու մասով երեւան կելլայ (մէկ հատորի մէջ) և ամբողջութեամբ 52-54 թերթերէ պիտի բաղկանայ :

Իւրաքանչիւր մասին բաժանորդագիրն է՝ Վաւնայի համար 1, 25. ուրիշ քաղաքներու և արտասահմանի՝ 1, 50. Իսկ ամբողջութեամբ բաժանողին է. Վաւնայի համար 2, 50. և Վաւնա, է դուրս 3 Ֆր. ձեռքէ առնողները պիտի վճարեն առաջուան պէս՝ 8 երեսնոց պրակին 5 սանդիկ :

Այն քաղաքները և կամ գիւղերը ուր մէկէ աւելի բաժանորդ ունինք, միայն մէկ հասցէի տէն շտաբի երկու պրակը մէկ ծրարով պիտի դրկուի, իսկ առանձին բաժանորդի պրակները 6 հաւը մէկ ծրարով պիտի դրկուի փոսթի ծախքը՝ հրատարակչին վրայ է :

Փափագողները պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

imprimerie Orientale, Onnik Parseghlan Varna

Դիւմի փոխարէն նամակադրոջ ալ կ'ընդունուի :

ОТГОВОРНИКЪ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна